

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

77. ÅRGANG

9. OKTOBER 1965

A V I N N H O L D E T : NR
K O N S I L - N U M M E R 19

BLIKK PÅ TIDEN - FILM - LESERBREV.

NESTE NUMMER UTKOMMER 23. OKTOBER 1965

AV KIRKENS LIV

Uken 10.—16. okt.

Uken 17.—23. okt.

18. SØNDAG EFTER PINSE

19. SØNDAG EFTER PINSE

Epistel: 1. Kor. 1, 4—8.

Epistel: Ef. 4, 23—28.

Evangelium: Matt. 9, 1—8.

Evangelium: Matt. 22, 1—14.

Paulus takker for at vi allerede nå er gjort rike på alt — for den Guds nåde som er oss gitt i Kristus. Men vi er bare på veien, mot målet som er det himmelske Jerusalem. Og vi kan synges som i messens graduale: «Glede fylte meg da de sa til meg: Vi går til Herrens hus». Styrket av dåpens nåde kan vi frimodig gi oss i kast med veien — med en slik tillit som den vi møter hos den verkbrudne i dagens evangelium. Hos Markus og Lukas hører vi nærmere om hvilket strev hans følgesvenner hadde for å føre ham frem for Jesus. Heller ikke vi skal la oss stanse av noen hindring underveis — og stadig kan vi bli styrket av Jesu ord: «Vær frimodig, sønn, dine synder er deg forlatt».

MANDAG: *Marias morsverdigbet.* En fest innstiftet av Pius XI i 1931 — 1500 år etter at Konsilet i Efesus hadde erklært Maria som Guds mor.

TIRSDAG: Ferialdag.

ONSDAG: *Edward*, konge av England († 1066).

TORS DAG: *Kallist I*, pave og martyr († 222). Hans navn er knyttet til en av de mest berømte katakomber i Roma.

FREDAG: *Teresa av Avila* († 1582). Denne karmelittsøster rager høyt over sin samtid og har øvet en meget stor innflytelse på de kommende slekter og helt til vår tid. Blant de kvinnelige kontemplative ordener er Karmelittordenen som hun gjenskapte, den betydeligste, og hennes erfaring i det åndelige liv har nådd langt ut over klostrenes murer. Selv Johannes av Korset har vært mer disippel enn lærer av henne.

LØRDAG: *Hedvig*, enke, her-tuginne av Schlesien († 1243).

For oss kristne er det ikke bare ved nyttårsskiftet vi skal ta vårt liv opp til revisjon. Det skal gjøres hver dag, og ingen kan vel si seg fri fra noe å sette fingeren på. «Bli nye», heter det i dagens epistel — legg løggen av og tal sannhet, den som stjal, stjele ikke lenger, og om dere blir sinte så synd ikke. La ikke solen gå ned over deres vrede.» For egen regning kan vi vel føye til litt av hvert. Alt det som gjør at vi ikke er «bryllupskledde». Jesu lignelse om kongen som sendte ut innbydelser til sin sønns bryllup har en alvorlig appel. Den gjelder også oss. Er vi rede — har vi vår bryllupskledning på? Har vi avlagt det som tynger? «For mange er kalt, men få utvalgt.»

MANDAG: *Lukas*, evangelist. Lukas er forfatteren av det evangelium som bærer hans navn og dessuten Apostlenes gjerninger. Han er født i Antiokia og har antagelig tidlig konvertert til kristendommen. Han kom så i kontakt med Paulus og ble med på flere av hans reiser. Lukas er først og fremst barmhjertighetens evangelist og talsmann for den sosiale rettferdighet. Det er hos ham vi bl. a. finner lignelsene om den barmhjertige samaritan og den for-tapte sønn. Og ikke minst finner vi hos Lukas Maria som den nådefulle og velsignede blant kvinner.

TIRSDAG: *Peter av Alkantara*, fransiskaner. Rådgiver for den hl. Teresa av Avila († 1562).

ONSDAG: *Johannes av Kenty*, prest i Krakau († 1473).

TORS DAG og FREDAG er feriedager.

LØRDAG: *Anton Maria Claret*, biskop.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille-messe	Høy-messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45 og	11.00 — 19.00
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 — —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.30	—
<i>Lunden kapell</i> , Trondheimsveien 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christies gt. 16, tlf. 15 410	8.00 9.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 56 245	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelenstgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvg. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemansgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 3388	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningensgt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 671	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 671	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 2779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehus</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 7558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94. Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eystein kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31.VIII (St. Elisabeth Istiutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30)
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Hallvard Rieber-Mohn (ansvarshavende) og Åge Rønning.

Redaksjonens adresse: Neberggaten 15, Oslo 3.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70.

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år -
Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 153 21.

BISKOP JOHN WILLEM GRAN:

TROSFRIHET

INNLEGG PÅ DET II. VATIKANKONSIL
20. SEPTEMBER 1965

Ærverdige Fedre,

Utkastet til konsilets erklæring om religionsfrihet er kort, men av meget stor betydning. Her har vi like- som en prøvesten for den katolske kirkes og vår egen oppriktighet overfor den menneskelige familie i vår tid.

Det arbeid som allerede er blitt nedlagt i dokumentet, og de bearbeidelser av teksten som har funnet sted, viser at emnet er vanskelig. Friheten står nemlig i et mangetydig forhold til religionen.

Slik som den nu blir lagt frem til avstemning, har denne erklæring min hele og fulle støtte.

Fordi det ene og alene dreier seg om menneskets rett overfor samfunnet til i sitt private og offentlige liv å handle i overensstemmelse med sin samvittighet, innenfor de selvskrevne grenser, finnes der åpenbart intet motsetningsforhold mellom den religionsfrihet det her er tale om, og den kristne religions grunnprinsipper. Denne frihet setter altså ikke kirkens misjonerende vilje i fare, den oppmuntrer ikke til dogmatisk likegyldighet og den drar ikke i tvil den plikt ethvert menneske har til å søke og tjene sannheten. Det dreier seg ikke om å gi løgner eller feiltagelsen eksistensberettigelse. Det er jo bare mennesker eller samfunn som kan ha rettigheter. Denne rett til frihet tilfaller alle medlemmer av den menneskelige familie, i og med at de er kalt av Gud til fritt å hengi seg til Ham.

Erklæringen skaffer et nyttig korrektiv til de altfor absolutte formuleringer vi kjenner fra det siste århundre og som svarte til tidens spesielle vanskeligheter. I dag skulle det være klart, at både den menneskelige tenknings utvikling og Det nye Testaments ånd krever et slikt korrektiv. Og dog finnes der blant erklæringens motstandere noen som foreslår sløyfet hele den paragraf som handler om Kristi og apostlenes handlemåte, som om de nødvendig ville jevnføre sin egen teori med Kristi og apostlenes eksempel.

Jeg gir min støtte til erklæringen i dens nuværende form, først og fremst fordi den nøyaktig svarer til det spørsmål som mennesker av god vilje i dag retter til oss, nemlig: Er den katolske kirke villig til å beskytte og forsvare vår rett til frihet i religiøse spørsmål og samvittighetsanliggender?

Det er med sorg vi oppdager at noen ennå forfekter et motsatt standpunkt. Ifølge deres syn kan den katolske

kirke med rette 1) nekte andre religiøse samfunn og mennesker som er i god tro, den rett til frihet som den gjør krav på for seg selv og 2) allikevel samtidig gjøre felles sak med slike samfunn under visse omstendigheter, når det tjener dens sak. Dette smaker av opportunisme. Det er på tide å ta avstand fra en slik form for tvetydighet, som allerede har gjort så stor skade. Sikkert er det at det kun er et mindretall som godtar en slik tenkemåte, som vel også de fleste katolikker betrakter med gru.

Som medlem av det nordiske episkopat er det min plikt, ærverdige fedre, å gjøre oppmerksom på den store forargelse det ville vekke i Norden om vårt konsil i denne sak ikke uttalte seg åpent og utvetydig. Vi lever vide spredt blant en ikke-katolsk befolkning. Vi er en bitte liten hjord. Allikevel nyter vi en meget utstrakt frihet. Hver dag opplever vi at myndighetene i våre ikke-katolske land sikrer oss religionsfrihet, ikke fordi de i ett og alt er enige med oss, men av hensyn til vårt menneskeverd. Skal vi så ikke gjøre mot andre det vi ønsker at de skal gjøre mot oss? (Mat. 7, 12.)

Det er vår daglige erfaring at alle friheter henger sammen. I det moderne samfunn er det av fundamental betydning at vi søker å fremme et genuint *frihetens livsmønster*. Den som prøver på å få fordeler av friheten for seg selv, uten å forsvare de andres krav på frihet, forvansker fellesskapstanken og løser de bånd som knytter menneskene sammen. Katolikkenes riktige forhold til dette livsmønster er avgjørende for kirkens egen frihetsutfoldelse.

(Forts. s. 309)

Biskop Gran i samtale med en av observatørene, Taliba Shamon fra den syrisk-ortodokse kirke.

RAPPORT FRA
VATIKANET:

I ROM BLIR

KONSILETS FJERDE

Sluttfasen av det annet Vatikankonsil er i gang, med et voldsomt arbeidspress på biskopene. Allerede på det nåværende tidspunkt er det oppnådd gledelige og oppmuntrende resultater, det gjelder tekstene om religionsfrihet, om legmanns apostolatet, om forholdet mellom skrift og tradisjon, bibelforskning osv. (Stoff om dette annet sted i dette nummer.) Men først og fremst opptar kanskje det såkalte Skjema 13, om Kirken i den moderne verden den almindelige katolikks tanker.

I forrige sesjon i Rom nevnte en amerikansk skribent kritisk at biskopene hadde brukt noen få timer på et brennaktuelt problem i dagens verden, men derimot dager og uker på indre, pastorale spørsmål. Kanskje vedkommende skribent bør notere seg timetallet denne høsten: Konsilet ble åpnet igjen den 14. september og allerede den 23. om formiddagen var det — etter en hemmelig avstemning — klart for behandling av de enkelte avsnitt i det 126 sider store Skjema 13. Denne gang er det visst ingen tvil om hvor hovedtyngden ligger. Det man kanskje er mest bekymret for er hvordan man skal få arbeidet unna før jul.

«St. Olav» bruker mesteparten av dette nummer på Konsilet. Våre informasjonen kommer fra biskop Grans teologiske rådgiver under denne sesjon, pater A. Raulin, fra den danske observatør, pater M. Drouzy, fra katolsk presse i utlandet, fra det amerikanske telegrambyrået Associated Press og andre kilder.

Debatten om Skjema 13 ble innledet av kardinal Spellman, New York, som sa at det fremlagte dokument var en klar bekreftelse på Kirkens rolle og oppdrag i verden. Vi ønsker å lytte og å bli hørt i en samtale med verden, sa han. Kirken må vise at den er rede til å gjøre alt den kan i menneskehetens tjeneste.

Andre talere i konsilaulaen sa allerede fra starten av at teksten trengte forbedringer og omredigering. Kardinal Bea, lederen for Sekretariatet for Kristen Enhet, klaget over at det fantes for mange gjentakelser i teksten og over at den offisielle latinske tekst var skrevet på «et meget dårlig latin».

Efter en votering hvor det altså likevel ble vedtatt å legge det fremlagte dokument til grunn for en bred debatt og en avgjørelse, begynte biskopene behandlingen av avsnitt for avsnitt. Ett av de første de tok opp var den moderne ateisme hvor bl. a. jesuitterordenens nye ordensgeneral, pater Arrupe holdt en viktig tale som vakte atskillig oppsikt.

Kardinal König fra Wien fremholdt at avsnittet om ateisme ikke er uttømmende i den form det har i utkastet.

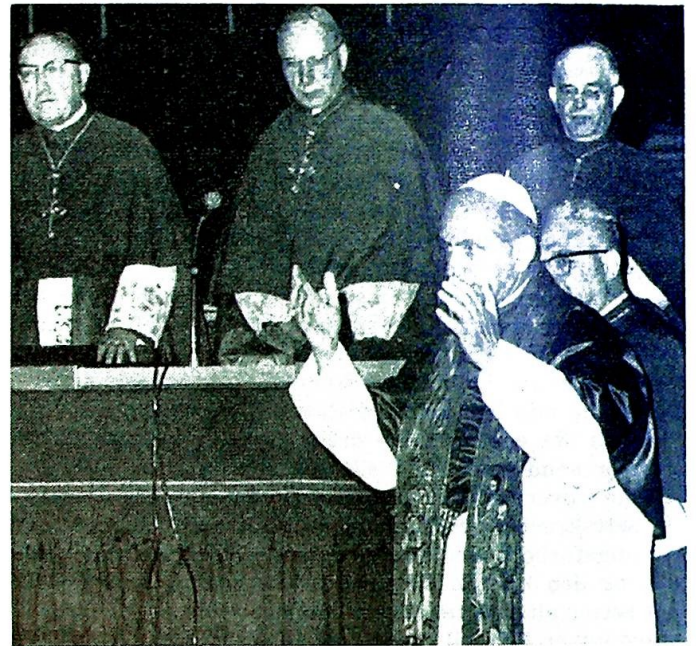
— Her konsentrerer man seg om den militante ateisme, men også andre former bør tas opp til gjennomgåelse, sa han.

Blant annet bør konsilet studere den moderne ateismens røtter, som går tilbake til kristendommens splittelse i det 16. århundre, det 19. århundres forsøk på å «utvise Gud fra verden» og endelig det dårlige eksempel som enkelte kristne har vært.

Det neste avsnittet som biskopene tok fatt på handlet om ekteskapet og samlivet mellom ektefellene.

Ifølge et utdrag fra Konsilets pressekontor av denne spesielle teksten, er formuleringen omtrent slik:

De enkelte ektepar må selv bestemme det antall

Pave Paul ankommer til åpningen av 4. sesjon. Bak ham: kardinalene Caggiano (Buenos Aires), Wyszyński (Warszawa) og Shehan (Baltimore).

barn de vil ha, efter sin samvittighet som er formet i overholdelse av Guds lov. De må ta med i betraktning helse, utdanningsmuligheter, økonomiske forhold, familien, samfunnet og Kirken. De må handle generøst og med forståelse av sitt ansvar.

Mange og alvorlige vanskeligheter møter de gifte par som må, i det minste for en tid, unngå å få flere barn.

Teksten fordømmer så aborter, ber gifte mennesker om å forsøke å se samlivet i lys av Åpenbaringen og Kirkens læreemбеde og sier at teologi og videnskap må arbeide videre sammen for at vi klarere kan se Guds vilje i disse tingene.

Såvidt det korte utdraget. Både konservative og progressive biskoper, for å holde oss til denne forenklete, men ganske praktiske gruppering, rettet kritikk mot avsnittet som de fant utilstrekkelig.

— Jeg tror ikke teksten vil være til noen hjelp for kristne i våre dager, sa kardinal Leger, Montreal. — Jeg frykter for at den ikke imøtekommer deres legitime forventninger.

Kardinal Ruffini, Palermo påpekte at teksten oppfordret ektepar til å praktisere ansvarlig familieplanlegning, uten

KIRKENS FREMTID TIL

SESJON IGANG — SKJEMAET «KIRKEN OG VERDEN»

å omtale spesielt preventive midler, dette spørsmål er overlatt til en kommisjon som pave Paul har nedsatt. Kardinalen mente at den vage formulering nå åpnet vei for bruk av slike midler.

OPTIMISME OG GODVÆR

Om selve den høytidelige åpning av den 4. sesjon den 14. september, forteller pater M. Drouzy:

«Den fjerde konsilsamling har begynt — og begynnelsen står så avgjort i optimismens tegn. Umiddelbart før samlingens åpning var atmosfæren i Rom litt spent, for ikke å si trykket. Man hadde vanskelig for å glemme den skuffelse utsettelsen av avstemningen om skjemaet om religionsfrihet i november ifjor hadde ført til. Hvilken retning ville debatten om denne tekst ta når den kom igang på nytt? Hadde Konsilets mindretall muligens utarbeidet et motforslag som ennå en gang ville bringe den endelige vedtagelse av teksten i fare? Samtidig oppsto andre spørsmål i forbindelse med utsendelsen av pavens rundskrivelse «Mysterium Fidei». Hvorfor hadde paven valgt akkurat dette tidspunkt — to dager før åpningen av den 4. sesjon — til å sende ut rundskrivelsen? Var det tilfeldig eller var det et tegn på at den romerske kurie og Det hellige officium på nytt hadde erobret en dominerende plass i Kirkens sentrale ledelse? Disse spørsmål og mange andre lå i luften. Men etter at Konsilet hadde gjenopptatt sitt arbeide, mistet de mening. Konsilets barometer sto plutselig — liksom byen Roms — på smukt.»

«Den optimistiske stemning skyldtes først og fremst den usedvanlige atmosfære som preget åpningshøytideligheten. Sammenligner vi den med den høytidelighet vi for tre år siden overvar på TV-skjermen, er det lett å se hvor langt Kirken allerede har nådd med sin «aggiornamento». Den 11. oktober overvar alle de tilstedeværende en strålende seremoni. I år deltok de alle i den, alle, dvs. både kardinaler, biskoper og legfolk. De satt ikke som passive tilhørere til de skjønne musikkstykker. Nå var det hele det kristne folk som sang med og svarte paven. Det var virkelige tale om en «konselebrasjon», en felles bønn og en felles handling. Paven sto ved alteret sammen med 26 biskoper som sammen med ham brøt brødet og drakk av den felles kalk. Paven selv ga sakramentet til de katolske legfolk som skal overvære Konsilets arbeide som «auditores». Hele Konsilets ånd og historie kom til uttrykk i disse enkle, men betydningsfulle handlinger.»

«Videre kom paven gående til høytideligheten, ikke som før, båret på sin «sedia». Han bar heller ikke mer tiara, men mitra som de andre biskopene. Alle slike detaljer er tegn på at Kirken endelig har besluttet seg til å oppgi den ytre prakt for igjen å finne tilbake til den evangeliske enkelhet. Og samtidig et tegn på at paven nå ønsker å tilkjenne og understreke sin sanne og tradisjonelle stilling i Kirken — ikke som eneveldig monark, men som bispekollegiets leder, en biskop blant andre biskoper, den første blant likemenn.»

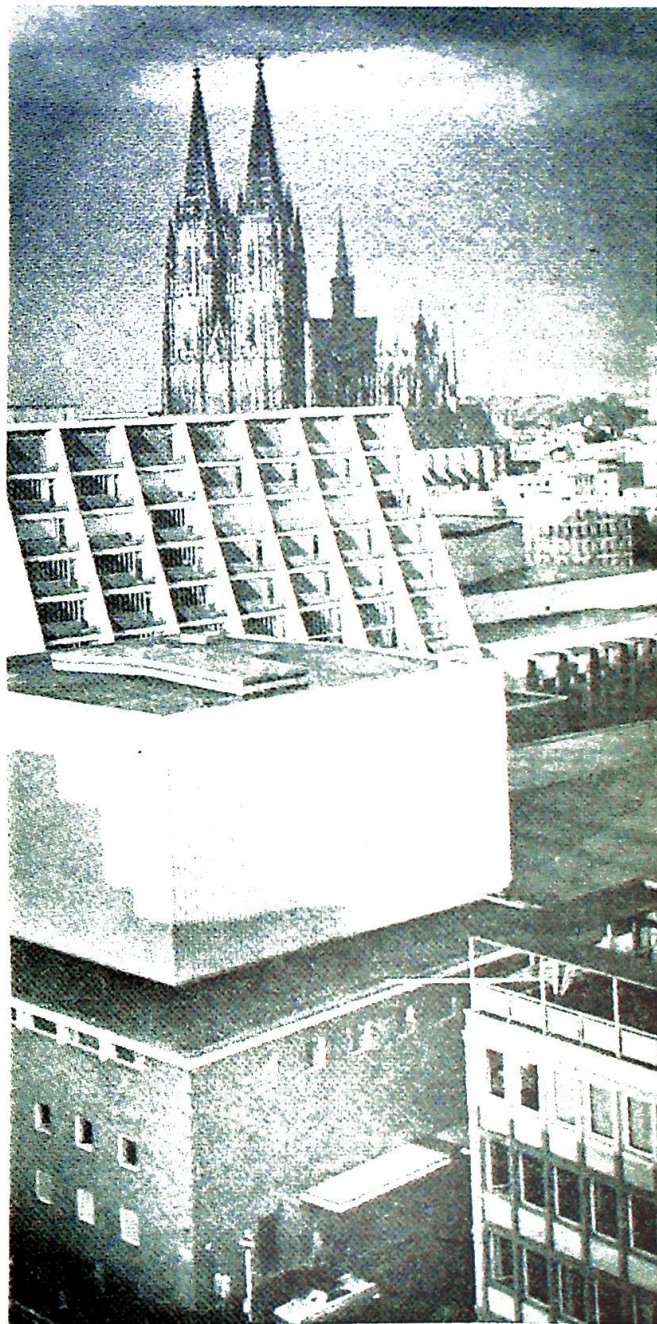
KIRKENS SENAT

Pavens tale ved høytideligheten er blitt gjengitt i utdrag i flere aviser også her hjemme. Mest oppsikt vakte kanskje

hans ord om opprettelse av et senat av biskoper fra alle verdens kanter.

Følgende detaljer kan vi merke oss: Senatets biskoper kommer til å ha stemmerett når det gjelder Kirkens anliggender. Paven kan innkalle senatet eller synoden til møte når og hvor han måtte ønske det. Han selv skal presidere ved møtene, enten personlig eller gjennom en representant. Enhver bispekonferanse, også våre nordiske bis-

(Forts. n. side)

Den gamle kirke og den nye verden — på talefot?

Efter bare noen dagers debatt, hvor blant andre biskop Gran kom med et sterkt og overbevisende innlegg som talsmann for Norden (se lederartiklen), godkjente konsiljedrene med stort flertall, 1997 mot 224 stemmer, teksten om religionsfrihet som et grunnlag for videre behandling.

Pater Albert Raulin O. P., som tjenestegjør som biskop Grans teologiske rådgiver i Rom under denne fjerde sesjon, har sendt oss denne korte rapport etter avstemningen.

«L

eserne av «St. Olav» vil huske hvordan den tekst om religionsfriheten som sekretariatet for kristen enhet hadde lagt frem for konsilet, ikke kom frem til avstemning under siste sesjon, til tross for voldsomme protester, på grunn av tidsmangel. Det var derfor stor spenning omkring den debatt som tok til den 15. september, den aller første i 4. sesjon.

Debatten med innlegg fra alle verdensdeler strakk seg ut over fire og en halv formiddag. Fire og seksti taler ble holdt og derav nesten halvparten av kardinaler hvis ord har stor vekt i forsamlingen. En lang rekke talere sto ennå på listen, men til moderatorens forslag om å avbryte diskusjonen svarte konsiljedrene nesten enstemmig at de var enige i dette: vi må gå ut fra at alle mulige argumenter for og i mot var blitt fremlagt og at flere taler ville bare føre til unødige gjentakelser.

Debatten avslørte to radikalt motsatte måter å nærme seg problemet på og dermed en sterkt divergerende mentalitet. Den ene gruppe fremhever sannhetens rett og den andre menneskets rett. Derfor er det ikke lett å finne frem til en felles plattform.

MOTSTAND MOT TEKSTER

Amerikanerne gikk selvsagt, fulgt av en rekke andre, sterkt inn for religionsfriheten. Italienerne var mer delte, noen av dem forholdsvis positive, men det var også hos

koper, skal velge deres representant til de ordinære møtene. Alt etter medlemstall vil biskopkonferansene få rett til å velge 1, 2, 3 eller 4 representanter.

«Man behøver ikke være særlig kyndig for å forutse den helt utrolige omveltning denne nye regjeringsform vil føre med seg», skriver pater Drouzy fra Rom. «Kirkens desentralisering er nå ikke lenger bare et tomt ord og bispekollegiet er ikke lenger en vakker, men abstrakt teori.»

Pater Raulin skriver i en kommentar for «St. Olav» om dette senatet:

«D

et var patriarken Maximos som i sin tid, i et innlegg som paven skal ha betegnet som det viktigste innlegg under konsilet, presiserte med krystallklar logikk hva som egentlig bør være den katolske Kirkes struktur. Pavens primat er hevet over all tvil, men han er leder og overhode for et kollegium, bispekollegiet. Det er i samråd med sine brødre i episkopatet at han røkter Kristi får. Som enhver annen biskop trenger han en «curia», en administrasjon som er desto viktigere som hans ansvar er i sannhet universelt. Men pavens curia kan ikke under noen

RAPPORT FRA VATIKANET:

RELIGIONSFRIHET

dem og hos enkelte spaniere (pluss en franskmann, Marcel Lefebvre, som var den mest utrerte av dem alle sammen) at man fant den egentlige motstand mot teksten. Ingen talte mot religionsfriheten i og for seg, men mange påsto at den egentlige religionsfrihet bare tilkommer den objektive sanne religion som alene kan påberope seg en guddommelig rett.

Blant talerne har man grunn til å fremheve to kardinaler fra jernteppelandene, Stefan Wyszynski (Polen) som pekte på at ordene får en annen valør i Øst og i Vest, og Josef Beran (Tsjekkoslovakia) som rettet en varm appell — grunnnet på en lang personlig og smertefull erfaring — om en sann frihet i religiøse spørsmål: vi betaler idag for en stor del tidligere tiders manglende toleranse innrømmet han. Kardinal Josef Cardijn holdt også et inspirerende innlegg ikke minst om frihetens pedagogiske verdi og støttet seg også til sin erfaring, nemlig en 60-årig preste-gjerning blant arbeiderungdommen i hele verden.

STOR SPENNING

Avstemningen ble imøtesett med stor spenning. Alle var klar over at teksten ville bli godtatt som grunnlag for videre behandling med stort flertall, men noen regnet med flere hundre nei-stemmer. Resultatet ble 1997 for og 224 mot. Disse tall viser ennå en gang at fordelingen av innleggene for og i mot gir et helt skjevt bilde av stemningen blant biskopene: motstanderne føler alltid større trang enn tilhengerne til å forlange ordet for å uttrykke sin mening om et utkast.

Nu er denne tekst om religionsfriheten praktisk talt ferdig debattert. Den går tilbake til Sekretariatet for Kristen Enhets som plikter å forberede teksten i overensstemmelse med de nyttige forslag som er blitt innlevert skriftlig eller muntlig i disse dager. Når dette er gjort skal teksten gjennom en rekke detalj- og helhetsvoterin-

omstendighet betraktes som et overordnet organ i forhold til bispekollegiet.

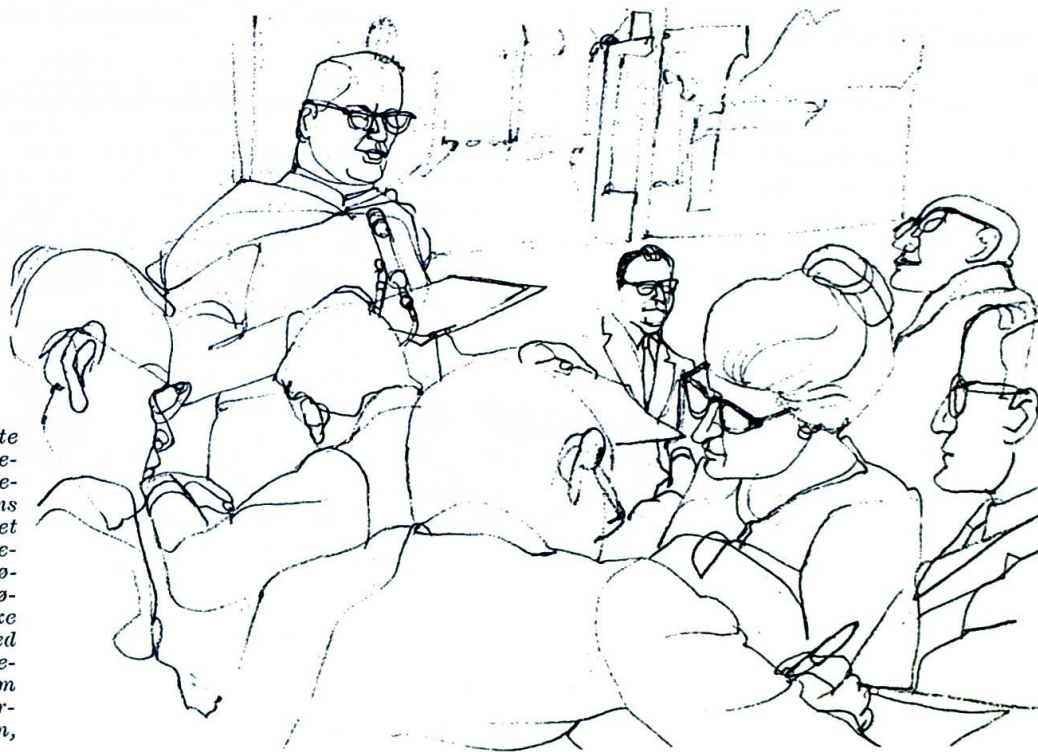
Så enkelt var det, men det var nyttig at det ble sagt. Og i et par år har en ventet på at dette prinsipp skulle knesettes av paven. Man håpet på det man kalte et «bispesenat», som da kom til å bestå, ikke av romerske prelater, men av biskoper som har et faktisk ansvar i alle verdensdeler. Man visste at paven var stemt for en slik nydannelse, og han hadde til og med uttalt seg offentlig i denne retning.

Det ble ikke desto mindre en gledelig overraskelse da paven allerede i sin åpningstale sa at denne universelle bispesynode skulle ta form i løpet av den fjerde sesjon, og en enda gledeligere overraskelse da paven selv, så å si uventet, kom ned i Peterskirken på sesjonens første ordinære møte (15. september) for å overvære lesningen av det offisielle dokument (Motu proprio *Apostolica sollicitudo*) som inneholder statuttene for denne synode.

M

ange punkter i dette ble som ventet, ikke minst den generelle begrunnelse som paven gir for det skritt han tar (biskopenes kollegialitet, nødvendigheten av en intimere kontakt mellom Rom og periferien, det overvel-

RIHETEN SEIRET STORT

Adskillig av konsilets viktigste arbeide under sesjonene foregår utenfor konsilmøtene i Peterskirken. En meget intens teologisk foredragsvirksomhet informerer biskopene. Gruppekonferanser, kommisjonsmøter, kontakter med observatørene avklarer meget. Og ikke minst: Presseorienteringer ved en rekke spesialister garanterer at konsilnyhetene, gjennom den internasjonale flokk journalister som er samlet i Rom, når verdensopinionen.

ger før den endelige globale godkjenning som kommer umiddelbart før promulgeringen med pavens samtykke, og alt dette skal gjøres innen nuværende sesjon. Så arbeidspresset er stort.

PAVENS BESLUTNING

En så kjent katolsk pressemann som Desmond Fisher i Catholic Herald, det amerikanske telegrambyrået A. P.

og andre kilder hevder at pave Paul personlig grep inn på et avgjørende punkt for å sikre at det ble votert på et så tidlig tidspunkt. Desmond Fisher sier at en gruppe på omkring 100 konservative biskoper antagelig kom med en henstilling til paven om å utsette voteringen om det foreliggende utkast. Et av deres argumenter skal ha vært at det ville vært lite heldig med en sterk opposisjon mot

(Forts. n. side)

dende ansvar paven har fått i den ekspanderende verden Kirken lever i).

Men i hvert fall på ett punkt overgår dekretet hva de mest optimistiske hadde ventet. Bortsett fra de orientalske kirkeledere, som har sin selvkrevne plass i denne synode, bortsett fra de kardinaler som leder romerske kongregasjoner og dermed representerer den sentrale administrasjonen, blir langt de fleste medlemmer av synoden valgt av bispekonferansene, etter regler som dokumentet presiserer. De blir ikke valgt på grunn av sin ansiennitet, sin stilling eller lignende, men etter sin kompetanse i de emner som blir drøftet. Det vil si at det blir nye valg hver gang synoden samles i sin helhet, så ingen kan gro fast i stillingen og «psykologisk sett» gli bort fra periferien og i retning av sentrum. Paven kan også utnevne en del medlemmer, men han begrenser selv sin adgang til det, ved å presisere at han aldri vil kunne utnevne flere enn 15% av synodens medlemmer.

Bortsett fra sine hovedforsamlinger vil synoden også holde møter med mer begrenset deltagelse.

Knappt ett år etter at biskopenes kollegialitet er blitt vedtatt som en opprinnelig og umistelig struktur i Kristi

Kirke, begynner vi altså å ane hvordan den vil kunne settes ut i praksis.

En av de største mangler eller skjevheter ved Kirkens administrasjon, som konsilet hadde avslørt allerede i sin første sesjon, var at tilførselen av impulser fra periferien til sentrum i Kirken var blitt, om ikke stoppet, så i hvert fall sørgelig vanskelig. Den bispesynode som nu blir opprettet, og som er ment å bli en permanent institusjon, vil, om alt går etter planene, være et mektig og effektivt vern mot at en slik situasjon senere vil kunne oppstå.

Og vi kan være sikker på at denne på samme tid moderate og realistiske form for desentralisering, passende for en tid som ikke kan unnvære en viss sentralisering, vil smitte over til de enkelte ledd i Kirkens legeme: den enkelte biskops samarbeid med sine prester, søstre og legfolk, sogneprestens samarbeid med de enkelte katolikker er også problemer som angår kontakten mellom «sentrum og periferi». En ny ånd vil bli blåst inn i hele verdenskirken organisme. Den vil sikkert bli til velsignelse, i den utstrekning den vil fremme både den sterke enhet som er et unnnværlig gode og den frihet som vi mindre og mindre kan være foruten.»

KRISTENFOLKET OG «DE ANDRE»

■ I ukepressen i Norge inntar «Familien» avgjort en særstilling. Det redigeres av en teolog, Øivind Halvorsen, og forener en åpen og aktuell kristen målsetning med fiks og gjennomillustrert, moderne ukeblad-form i dyptrykk. Det har ofte lesverdige artikkelstoff. I nr. 19 i år finner vi et intervju med metodistpresten Kaare Lunde, som leder Centralkirken i Oslo med adskillig energi og oppfinnsomhet. Han har friskt uttalte meninger, både om kristendommen i norsk kulturdebatt og om økumenikk:

«Sandmose var hard mot kulturdebatten før sin død. Hva mener De?»

— Jeg følger den ikke systematisk, det blir en smak her og der. Har ikke tid til mer. Men når det gjelder den kristne front, er det jo klart at vi mangler folk. Nå har jo riktignok heller ikke den radikale fløy så mange store igjen — der finnes en del mellomstore som slår ofte og hardt, men også til dels arrogant og talentløst. Men vi har også for få som taler med virkelig tyngde, og som så å si arbeider «full dag» i kulturdebatten. Etterkrigstiden har ikke gitt oss noen ny Fangen.»

Pastor Lunde beklager at en rekke av de som hevder kristne standpunkter i kulturdebatten «står noe i utkanten av det norske kristne miljø, de kan vanskelig tale på vegne av hele det norske kristenfolket»:

«Derfor står dette nesten uten skarpskodde advokater med røtter i filosofisk, sosiologisk og litterær tradisjon, som er så såre nødvendige å supplere teologien med når debatten går utenfor kirkeveggen.

— Er avstanden for lang mellom kristenfolket og «de andre?»

— Det er klart at det på visse områder er nødvendig med klare grenser. Vår tro stiller oss på avstand, og jeg mener også at evangeliets krav gjør en spesiell livsstil nødvendig. Likevel er avstanden for stor og tonen for skarp. Vi arbeider tross alt alle for menneskets dennesidige vel — om vi er uenige om det hinsidige — og i meget kunne vi arbeide og tale sammen. Når det gjelder den til dels hatske tonen som råder — og som vel var enda verre før krigen — mener jeg ansvaret særlig ligger på radikalerne. De bør iallfall huske på at vi er i god tro. Den voldsomhet og forakt som en del av åndseliten her i landet har møtt kirkens menn med etter 1880-årene, minner meg mest av alt om delirium. Jeg tror heller ikke den er særlig vanlig utenfor Norden.

— Som medlem av en minoritetskirke har De vel en mening om den ånd som råder mellom kristne her i landet?

teksten like før Paul VI's FN-reise. Mindretallet skal også ha antydning et forslag om å trekke teksten ut av Konsilets hender og legge den i en under-kommisjon for ny gjennomarbeidelse.

I neste trekk ble det holdt et møte i Konsilets koordinerende kommisjon for å drøfte hvorvidt man skulle foreta en avstemning. Kommisjonen besluttet at man ikke skulle votere.

Såvidt jeg forstår, skriver Fisher i en førstesidereportasje til sin avis, gikk de fire moderatører, kardinalene Suenens, Döpfner, Lercaro og Agagianian etter dette straks til paven med en appell om at biskopene måtte få stemme over den debatterte tekst. Neste morgen ga pave Paul beskjed om at voteringen skulle foregå etter planen og satte dermed ut av kraft den koordinerende kommisjons tidligere beslutning.

Paven har klart og tydelig gitt uttrykk for at Konsilfler-

— I personlig kontakt møter vi ofte en varm og kristen broderkjærlighet som vi ikke kan ønske bedre. Og jeg er sikker på at det gjennom forbønnen eksisterer et virkelig og vesentlig fellesskap mellom alle protestantismens kirkeavdelinger i Norge. Men på det offisielle plan kan forholdet mer være preget av formell avstand og til dels kulde.

— Metodistene ligger vel såpass i sentrum at de tolereres av de fleste?

— Ja, men ikke av alle. Likevel kan jeg tenke meg at spenningen mellom ytterfløyene er mer ubehagelig enn den vi merker.

— Hvordan stiller metodistene seg til det som har skjedd i den katolske kirke i de senere år?

— Etter sin tradisjon har metodistkirken, og kanskje særlig dens norske utløper, vært sterkt pietistisk preget, og dermed klart anti-katolsk. I våre religionsartikler — som dessverre er uforanderlige — argumenteres sterkt mot katolisismen. Og en stor del av lekfolket innen vår kirke har fremdeles en betydelig motvilje mot paven og alt hans vesen. Men mange er glade og optimistiske over utviklingen etter Johannes XXIII, og verdensmetodismens leder, en amerikaner, uttrykte seg slik da han vendte hjem fra sin observatørplass i Rom: «Vi vil leve videre som atskilte, men ikke lenger som fremmede.»

Erkjennelsen av avstanden og overbevisningen om katolske villfarelser kan aldri hindre meg i å se en kristen bror og kollega i en katolsk prest. For vi har det vesentlige sammen. Og ved samtale og kontakt kan vi få enda mer sammen.»

KOSTBART EKSPERIMENT?

■ Det slår oss gang på gang, når vi åpner dagens «Morgenposten» på leder- og kronikk-siden, eller på den velredigerte og positive «Kristen Horisont»-siden: De høye tanker om en «åpen» kristen journalistikk i Oslo-pressen som engang ble tenkt over et annet presseforetagende, de er det egentlig «Morgenposten» som har virkeliggjort.

I vår klippbunke fra de siste uker ligger to lederartikler (22. og 27. september). De handler om to vidt forskjellige emner, men har en indre sammenheng som rører konturene av et vel gjennomtenkt kristent samfunnsyn.

I den første av dem «I Roma og Oslo» kommenteres Vatikan-konsilets debatt om religionsfriheten. Det skjer med den vakt-somme sympati som er avisen egen, og som alltid har slått oss som en verdig protestantisk randbemerkning til det som nå skjer i den katolske kirke: En blanding av prinsippfasthet og god vilje som uten forutinntatthet eller angstbiteri yter rett og skjell til alle parter. Det skjer, karakteristisk nok, også med dette ikke uviktige poeng: at det kanskje ikke bare er den katolske kirke som bør betrakte seg under en justering, i forholdet til de moderne livs- og samfunnsformer. Avisen sikter nemlig oppmerksomheten inn mot åndsfrihetens kår i Norge, og skriver:

«Problemet er om vi i statskirke-begrepet også må eller vil legge en monopolstilling for den kristne kirke og dens syn. Er

tallets vilje ikke skal hindres, skriver Fisher i en kommentar.

SELVE TEKSTEN

For å gi et ganske kort utdrag av selve teksten:

Konsilet erklærer at retten til religiøs frihet er grunnet i menneskenaturens verdighet. Ingen kan tvinges til å handle mot sin religiøse overbevisning, eller hindres i å handle etter sin overbevisning, offentlig eller privat.

Denne rett må erkjennes i det sivile liv som en rett som alle mennesker og alle religiøse grupper legitimt kan kreve. Det er både den enkelte borgers og de offentlige myndigheters plikt å sikre og beskytte denne rett.

Denne betyr ikke at mennesket er uten religiøs forpliktelse eller at han er uavhengig av Guds autoritet. Det er en frihet som ikke gir noen person rett til å sette likhetstegn mellom sannhet og falske tanker.

vi villige til å erkjenne at alle mennesker fritt skal kunne søke etter sitt livsgrunnlag — så lenge det ikke kommer i konflikt med kravet om lov og orden — og at de fritt skal få gi uttrykk for sine oppfatninger, ja, at det er en oppgave for staten å sørge for at så skjer? Først da blir det jo tale om like rettigheter, om den virkelig fulle frihet.

Den norske kirke er ikke kommet dit ennå. Men det spørsmålet man ikke også her på berget må gå til en ny gjennomtenkning av åndsfrihetens prinsipper ut fra kirkens eget menneskesyn. Det må i første rekke være en nødvendighet for de politikere som nå får ansvaret for en kulturpolitikk som nettopp skal bygges på kristen grunn.»

Kan Kirken lenger regne med — og foretrekke — en privilegert stilling?

Den siste setningen her peker allerede mot avisens redaksjonelle drøftelse av problemet «kirkeministeren». «Morgenposten» mener — som mange — at en kulturpolitikk dirigert ut fra de særlige synspunkter Kristelig Folkeparti hevdet i valgkampen, vil måtte bli en farlig belastning både for den nye samlingsregjering og for «kristendommens sak i vårt folk». For egen del kan vi jo føye til, at få politiske misgrep vil vel mer effektivt kunne radikalisere de ikke-kristne krefter i norsk åndsliv enn nettopp dette. Som uttrykk for en usikker kristelig samtidsvurdering er en slik utnevning dessverre ikke enestående. Til gjengjeld kunne den bli kronen på verket, og kanskje fremme en avkristning som i dag få egentlig ønsker. «Morgenposten» fastslår nøkternt at

«et viktig arbeidsfelt for den nye statsråd blir hele vår kulturpolitikk. Der har Kristelig Folkeparti og dets ledere ved flere anledninger gitt uttrykk for et prinsipielt syn på vesentlige problemer som er fremmed for de andre partiene og for store deler av vårt folk.

Kjernen i dette er synet på åndsfriheten. Kristelig Folkeparti hevder at alle former for kulturutøvelse «må hjelpes i arbeidet for å tjene positive, byggende og skjønnehetsfremmende livsverdier». Selv hvor vakkert og riktig dette høres ut, er det ofte gitt en tolkning som må bety en begrensning av den fulle og kompromissløse åndsfrihet, som staten hittil har vernet om.»

Det er vanskelig å se hvordan en statsråd fra Kristelig Folkeparti i nettopp dette departement skal kunne seile trygt mellom Scylla og Charybdis: Enten å svike partiets valgløfter, eller føre en politikk som i dag ikke kan sanksjoneres i et demokratisk valg innenfor et «pluralistisk» samfunn. Det kan bli et kostbart eksperiment. Dessverre ikke bare for det parti som tvinger det i gjennom.

DEN GIFTIGE FAMILIE

■ Hatet til den kristne idealitet tar i den høyrøstede svenske radikalisme mange former — noen av dem på grensen av det utrolige. Da folke-idolet Dag Hammarskjöld's nå viden berømte dagbok «Veimerker» for to år siden avslørte den tidligere FN-generalsekretæren som en kristen mystiker, vakte det brydd og akutt ubehag i det hylekor mot kirke og kristendom som med

forbløffende monotoni og ensidighet herjer i Stockholmspressen — «Dagens Nyheter»s redaktør Olof Lagerkrantz gikk endog så langt som til å anse Hammarskjöld for en nærmest syk person med Messias-vanvidd. Og siden har man summet seg på både det ene og det annet hold, i en ganske giftig, verdensomspennende presse-familie, når det gjelder å svine til Hammarskjöld's minne. Det beryktede amerikanske magasinet «Fact» og det tyske «Der Spiegel» er engasjert i det forstemmende foretagendet, som i følge en pressemelding nylig har tvunget Hammarskjöld's familie til motforholdsregler:

Den første av de tre rettssakene der Dag Hammarskjöld's bror Sten krever skadeserstatning på tilsammen 350 000 svenske kroner eller nærmere en halv million norske for at hans brors minne er blitt svartet, blir i dag ført for byretten i Kalmar. Sten Hammarskjöld krever i dag 150 000 svenske kroner i erstatning av forfatteren Bengt Stjerncrantz som i sin bok «Dag Hammarskjöld — gud og lønmorder» hevder at FN's tidligere generalsekretær tok livet av seg selv og 15 andre mennesker ved å la en bombe eksplodere i det FN-fly som styrtet i Rhodesia for fire år siden.»

Smakfullt — ikke sant?

Frater Candidus.

«MILITÆRLEGEN»

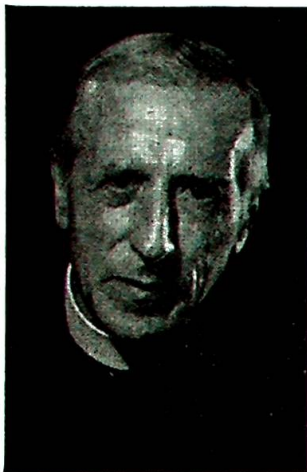

Gregory Peck som psykiater ansatt i militæret under siste verdenskrig. Filmen «Militærlegen» legger adskillig menneskelighet og forståelse i skildringen av sjokk-skadede soldater. Den interesserer seg mindre for den «sunne» og effektive soldats sjelelige balanse — også noe av et problem.

Dette er slett ingen stor og betydelig film, og til overmål dobbelt avsporing: Dels ut i de muntre løyer, dels inn i den dryppende sentimentale juletre-stemming.

Episodisk og uten noen altfor fast handling skildrer den en amerikansk sykehusavdeling for militære med nervøse sammenbrudd, mot slutten av siste verdenskrig. Her er visstnok realistiske og avgjort medfølede skildringer av sinn som brister under umenneskelighetene, og her er ikke minst tilløp til en interessant problemstilling: Kan en militær-psykiater, stillferdig spilt — hvis da det er ordet — av Gregory Peck, finne noen slags fornuftig mening i å reparere sønderrevne mennesker slik at de desto effektivere kan gå ut igjen, og drepe eller dø?

David Millers film slipper denne provoserende problemstillingen som en varm potet, og sporer oss raskt inn på noe mer overfladisk og beroligende — her morer Tony Curtis oss, midt i de deprimerende omgivelser, som en forslagen jødisk

«DIN GJERNING ER HELLIG»

AV
PATER PIERRE
TEILHARD
DE
CHARDIN

EN BETRAKTNING

Aschehougs forlag har i disse dager utgitt pater Teilhard de Chardins skjønnede meditasjon over den kristne i verden — «Det guddommelige miljø» — i norsk oversettelse, ved magister Carl Fredrik Engelstad. Dette avsnittet er hentet fra boken, som varmt kan anbefales.

«Jeg tror ikke jeg overdriver når jeg påstår at ni tiendedeler av de overbeviste kristne ikke er kommet lenger enn til å se på arbeidet som en hindring for sitt åndelige liv. Til tross for at deres hensikter kan være rene nok og de hver morgen vier sin dag til Gud, går de fleste troende omkring med en tåket forestilling om at den tiden de bruker på kontoret, på verkstedet, på jordet eller i fabrikkene trekker dem bort fra den indre samling om Gud. Selvsagt er det ingen som kan la være å arbeide. Men samtidig er det umulig for det alminnelige arbeidende menneske å strebe mot det dype religiøse liv som er forbeholdt dem som kan be eller preke hele dagen. Et vanlig menneske kan avsette noen minutter om dagen til Gud. Men de beste timene blir beslaglagt eller i det minste forringet av materielle bekymringer. Behersket av denne følelse fører en mengde katolikker i virkeligheten en dobbelt-tilværelse eller i hvert fall en plaget tilværelse: de må legge av seg sin menneskelige drakt for å tro at de er kristne — og selv da oppfatter de seg bare som dårlige kristne.

Det som tidligere har vært sagt om den mystiske eller universelle Kristus' guddommelige rekkevidde og krav, skulle gjøre det klart at en slik oppfatning er fullstendig meningsløs, og at det er med full rett kristendommen forkynner den lære som betyr så meget for den: at vi helliggjøres ved å oppfylle våre forpliktelser innenfor den stand og stilling vi nå engang tilhører. Selvsagt opplever vi i dagens løp stunder som står for oss som særlig fine og dyrebare: stunder da vi møter Gud i bønner eller sakramentene. Var det ikke for disse øyeblikk av mer direkte og uttrykkelig samfunn med Gud, så ville det guddommelige nærværs strøm og vår opplevelse av den bli så svekket, at selvom vår menneskelige innsats ikke ville være rent tapt for verden, så ville vi i hvert fall selv oppleve den som uten Gud. Men tar vi først omhyggelig vare på de stunder da vi møter Gud om jeg så må si i «ren tilstand» (det vil si adskilt fra alt som hører denne verden til), så har vi så visst ingen grunn til å være redde for at vår daglige dont skal bringe oss bort fra ham, hvor banal den enn kan være eller hvor meget den opptar og interesserer oss. Jeg sier igjen: i kraft av Skapelsen, og enda mer Inkarnasjonen, er *ingenting profant* her på jorden, for den som har øyne å se med. Tvert imot: alt er hellig for den som i alt skapt kan skimte den lille del av utvalgt væren som er underlagt Kristi tiltrekningskraft og underveis mot sin fullbyrdelse. Prøv med Guds hjelp å se den sammenheng, også den fysiske og naturlige, som gjør ditt arbeide til et ledd i Gudsrikets vekst, se Himmelen smile og trekke deg til seg gjennom ditt arbeide; da vil du, når du går ned kirketrappen og begir deg ut i den larmende byen, bare ha følelsen av at du fortsetter å forene deg med Gud. Synes du arbeidet er likegyldig eller trettende, så ty til den uuttømmelige og ro-givende inspirasjon som ligger i å vokse i åndelig liv. Og om arbeidet opptar deg og gir deg glede, så la den inspirasjon materien gir deg gli over i din opplevelse av Gud, som du kjenner bedre og trakter mer etter der han fremtrer for deg gjennom sitt skaperverk.»

KATOLSK FORUM

DOMINIKANERNES FOREDRAGSAFTENER

Neuberggt. 15, Oslo

Tirsdag 12. oktober kl. 20:

KATOLISISMEN OG RELIGIONSFRIHETEN ved pater Hallvard Rieber-Mohn.

Den første merkesak som i høst kommer opp til debatt på Vatikanconsilets 4. og siste sesjon er religionsfriheten. Debatten vil bli fulgt med den største oppmerksomhet verden over, ikke minst blant ikke-katolske kristne, som lenge syntes de hadde adskillig å bebreide den katolske kirke på dette område. Aftenen er viet en analyse av de meninger som konsildebatten frembringer.

Tirsdag 19. oktober kl. 20:

OM Å SE PÅ IKONER ved pater Ellert Dahl.

I de siste årene har interessen for ikon-kunsten øket sterkt. Men forstår vi ikon-kunsten rett? Har vi lov til å behandle et ikon — selv i reproduksjon — som et hvilket som helst annet smaks-objekt, til opphengning på stueveggen? Ikon-kunsten er av religiøs opprinnelse — verket vil levendegjøre det religiøse mysterium. I bildet har hvert enkelt trekk sin bestemte teologiske funksjon.

Foredraget som ledsages av lysbilder, vil gi en kortfattet innføring i denne kunstens forutsetninger og uttrykksformer.

«MILITÆRLEGEN - forts.

sykepleier med hjertet på rette sted. «Militærlegen» er altså halvhjertet, en litt skuffende blanding av hummer og kanari, med spenning og slitte klisjéer om hverandre og glatte intetsigende figurer ved siden av gode prestasjoner (*Eddie Albert* som en flymajor som flykter fra ansvaret inn i den vanvittiges personlighetsspaltning). Filmen er gjennomtrengt av god og litt lettvent amerikansk idealitet — sympatisk, men underlig stuttvokst i forhold til de veldige og avsindige tragedier soldatene sto overfor i verdenskrigens fjerde år, og som de igjen må se i øynene i Viet-Nam idag. Er det normalt å «greie» krigen — er det unormalt å bryte sammen? Spørsmålet er sprengfarlig. Filmen stiller det spørsmålet — det er allerede meget. Men så ser den en annen vei og tenker på noe annet — noe blidt og morsomt. Det gjør en litt flau.

X.

En klovns funder- inger

Da vår sogneprest ba bønner om fred i verden etter credo, tenkte jeg at jeg måtte slå på ett-nyhetene straks jeg kom hjem og høre om kineserne hadde marsjert inn i India. Og da vi sang en salme etter messen og jeg, over skulderen på en av Elisabeth-søstrene, leste teksten som var fra før rettskrivningen av 1917 og sa noe om denne jammerdal, tenkte jeg igjen på India og litt på Vietnam også og på et bilde jeg hadde sett av en ung mor med barnet sitt ved en brennende landsby. Jeg ble urolig igjen.

De skjelvende sluttone om jammerdalen fra en staselig dame like bak meg gjorde ikke tingene bedre. Jeg ble sittende

de igjen noen minutter etterpå og forsøkte å be uten et eneste ord om at jeg skulle klare å være tillitsfull, mens alt sto på. Men den knirkende døren ved utgangen slo stadig opp og igjen, og jeg fant ikke noe svar.

Siden kom jeg meg ut og spaserte ned på Østbanen og kjøpte Politikens tykke søndagsutgave som de holdt på å pakke ut. Et øyeblikk hadde jeg nesten glemt dette med jammerdalen, et uttrykk som alltid irriterer meg. Men så var det altså avisen. Fire unge menn myrdet i København, og den ene hadde akkurat fått leilighet til familien, og det hadde vært en dramatisk jakt ute på Amager, og jeg leste det litt oppspilt, og siden så jeg på noen morsomme utdrag av det danske sprog fra uke til uke og på film-annonsene. Og andre, personlige annonser. Om og fra mennesker som søkte kjærlighet, i en rekke former forsåvidt. Og tilbud fra slike som ville selge intime filmer og dødsenskjedlige, raffinerte bilder, og jeg glante lenge på dette utsnitt av dagliglivet.

Men så ble jeg sint på grunn av dette uttrykket i salmen fordi det virker så fenomenalt selvgodt på meg. Jeg var så sint at jeg følte meg sterkt knyttet til disse ukjente menneskene i annonsespaltene som rykket inn små betroelser og fikk snuskete svar og billige fornøyelser, og jeg tenkte krigersk at vi sandelig er redde alle sammen. For napalmbomber og gass og ulende varsler. Og det rir oss dag og natt hva vi enn driver på med og hva vi enn tror og ikke tror, så vi er i samme båt. Og det er ingen hjelp

lenger i moralprekener eller altså tekster fra før 1917.

Og da jeg kom hjem satt jeg i en stiv halvtime og lette i en bunke gamle blader for å finne en spesiell uttalelse av gamle pave Johannes, og da jeg fant den, leste jeg høyt og tydelig:

Vi føler oss helt uenig med disse dystre profeter som alltid varsler ulykke, som om verdens ende var forestående.

Det endte med at jeg satt ganske stille en stund og tenkte hatefullt og høyst ukristelig på damen med skjelve-tonene, og jeg lurte på om det var henne som paven hadde snakket så høytidelig om. Og enda jeg ikke forsto hvorfor, eller riktig kunne forklare sammenhengen, gikk jeg direkte over til å tenke på alt som skjedde i Danmark og lenger borte og på India igjen og sneen i Himalayafjellene.

Og til slutt lurte jeg litt på om han, altså Johannes selv, akkurat som enkelte andre av oss hadde gått, under noen minutter av og til, i angsten og derfor kjente den godt. Og likevel hadde sagt at...

Jeg grublet på dette med mellomrom, inn i blant spiste jeg og en stund spilte jeg sjakk og jeg noterte også på en papirlapp hvem jeg skulle ringe til mandag morgen, men ved halv syv-tiden slo jeg på kveldsnytt og hørte at fristen i det kinesiske ultimatum var forlenget med tre dyrebare dager.

Efterpå satt jeg og følte meg pumpet, men ganske lykkelig som klovner kan få det til med alle sine svakheter.

Age R.

NYHETER FRA VATIKANET OG VERDEN

- DANSK ATOM-PROTEST TIL KONSILET ● KONSILET OM ÅPENBARINGEN ● BISKOPENE OG KURIEN ● TYSKE KATOLIKKER OG NORDEN

* En gruppe danske, deriblant to katolske prester, en folkekirkeprest, to teologiske professorer og to kjente forfatterinner har sendt en appell til Konsilet hvor de ber om at biskopene «klart fordømmer terrorbalansen og dermed opplagring av atomvåpen». De som har undertegnet er dominikanerpaterne Jens Oluf Lund og V. Duclos, forfatterinnene Tove Ditlevsen og Ulla Ryum, professor N. H. Søb og professor P. G. Lindhardt, sogneprest Mogens V. Zeuthen i den danske folkekirke og høyesterettsadvokat Valdemar Hvidt.

Appellen har denne ordlyden:

Konsilets siste samling har nå begynt. Historiens time slår for Kirken, sier pave Paul VI. Dette gjelder ikke minst Kirkens stillingtagen til krigen. Pave Paul mener det selv og reiser

midt under konsilet til FN for å rette en høytidelig fredsappell til verden.

Konsilet skal nettopp behandle fredsproblemet. Det er et av punktene i det forelagte utkast til konstitusjonen om Kirken i den moderne verden. (Skjema 13.)

Dette dokument henvender seg ikke bare til katolikker, men til alle mennesker av god vilje. Dypt foruroliget over pressemeldinger om at dokumentet i sin nye versjon vil tillate opplagring av atomvåpen som et legitimt skremmemiddel overfor en motstander med samme våpen, henstiller undertegnede katolikker, protestanter med flere:

1. At Konsilet klart fordømmer terrorbalansen og dermed opplagring av atomvåpen.

2. At Pave Paul VI's Bombay-appell om overføring av rustningsbudsjettene

til et internasjonalt fond under FN til støtte for utviklingslandene opptas i Skjema 13.

3. At det poengteres at ovenstående to krav bør oppfylles ved gjensidig nedrustning.

* I en serie avstemninger over dekretet om legmannsapatolatet har biskopene godkjent planen om et Legmannssekretariat ved Vatikanet, ifølge A.P. Legfolk, kvinner og menn, vil bli direkte knyttet til sekretariatets stab.

Et avsnitt som sier at katolske legfolk må forsøke å gjennomføre tenkning, moral og lovgivning i det samfunn de lever med kristen ånd, ble vedtatt med 2065 mot 6 stemmer. Biskopene understreket at legfolket her skal samarbeide med alle av god vilje.

Et annet avsnitt som sier at legfolk

må samarbeide, også over grensene for sognet og bispedømmet gikk gjennom med 2161 mot 8 stemmer.

Og et spesielt avsnitt som oppmuntrer legfolk til å engasjere seg i arbeidet for foreldreløse barn, i skole- og ungdomsarbeidet og i omsorgen for de eldre ble vedtatt med 2145 mot 14 stemmer.

* Om debatten om den dogmatiske konstitusjon om Åpenbaringen, forteller vår medarbeider i Rom, pater Raulin:

Mens konsilfedrene diskuterte religionsfriheten og mens de fremdeles debatterer seg frem gjennom kjempeutkastet om Kirken i den moderne verden, har en del voteringer funnet sted som betyr at to viktige tekster sikkert vil nå frem til promulgering uten videre forandringer.

Den dogmatiske konstitusjon om åpenbaringen, det vil si hovedsakelig skriften og tradisjonen i deres forhold til hverandre og i Kirkens liv, fikk på alle punkter et overveldende flertall og de endringsforslag som er kommet inn kan neppe bringe mere enn små sproglige forbedringer. Veien har vært lang — og på samme tid forbausende kort — fra den første tekst om «Åpenbarings to kilder» (høsten 1962) til den nåværende. De kapitler det dreier seg om vil muligens ikke vekke de store massers oppmerksomhet, men i virkeligheten er det ikke skjedd mindre enn en overvinnelse av den ensidige kontrareformatoriske innstilling i den katolske Kirke; den nye konstitusjon bygger videre på det grunnlag som Tridentinerkonsilet i sin tid la, den innrømmer den apostoliske Tradisjon hele den plass, og vel så det, som fedrene i Trident måtte forsvare mot reformatorene. Men den gamle problemstilling er nærmest overvunnet, anti-innstillin-

gen er borte. Det er den organiske forbindelse mellom den apostoliske tradisjon og den hellige skrift som her blir fremhevet. Det blir av stor interesse å se hvordan Reformasjonens kirker vil ta opp utfordringen og på sin side prøve på å komme lenger enn det lot seg gjøre i det 16. århundre. Om teksten ikke ved siste behandling blir svekket — dette blir nok det punkt angrepene vil konsentrere seg om fra nå av —, vil de katolske forskere kunne glede seg over en åpen tillit fra læreembedets side som de er langt fra alltid å ha møtt fra det hold. Og endelig vil alle troende i det sjette og siste kapitel — det som først og fremst angår dem — finne en varm oppmuntring til å bygge hele sitt religiøse liv på bibelen lest i Kirkens fellesskap.

(Om selve avstemningene her har vi gjennom A.P. fått melding om at man med 2029 mot 8 stemmer vedtok en viktig tekst med henblikk på en felles bibel for alle kristne. Videre har det også vært en avstemning — 1988 mot 21 — hvor man understreker betydning

gen av det arbeide bibelforskerne utfører. De blir oppmuntret i bruken av sprogvidenskap, arkeologi og andre videnskaper som kan hjelpe dem til å kaste mer lys på den opprinnelige mening av Skriftens ord.)

* Den 29. september ble det meldt fra Rom at konsilfedrene med overveldende flertall — 2041 mot 54 — har støttet et tillegg til skjemaet om biskopenes embeder som går ut på at den romerske sentraladministrasjonen, curien, i høyere grad enn tidligere må rekrutteres fra forskjellige kanter av verden. I tillegg blir det også sagt at de apostoliske nuntier og delegater må bli mer representative for verdenskirken.

På det nåværende tidspunkt er 23 av 34 curie-kardinaler italienerne. Over 40 av de diplomatiske representantene er italienske.

Kirkeguttekolet
ST. HALLVARD-GUTTENE
Dir. ØISTEIN VOGT
Enerhauggt. 3 - Tlf. 68 55 82
Skriftlig søknad.

TRONDHEIM
INGV. ALSTAD
Fisk - Sild
Ilevollen 32 - Tlf. 20291
Trondheim

R. I. P.
Min kjære hustru, gode mor,
svigermor og mormor
ELISABETH WINK ANDRESEN
sovnet stille inn 22. september
styrket med Kirkens nådemidler.
Thorbjørn Andresen
Ulla — Arne
Robert
Requiem-messen fant sted i
St. Hallvard kirke og begravelsen
på Gamlebyen kirkegård
den 17. september.
Be for hennes sjel!

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO
Urtegt. 29 II, tlf. 68 08 68
Kontortid 12—13
mand., onsd., fred.

LEGMANNSRÅDET
OSLO KATOLSK BISPEDØMME
Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i
Akersv. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

KATOLSK
INFORMASJON
Studiebrev.
Skriv etter prospekt.
P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.
OSLO KATOLSK MENIGHETSPLEIE
Kontortid hver onsdag kl. 11—13.
Akersv. 5, Oslo.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke
Bispegården
St. Joseph's Institutt
Vor Frue Hosp. Nerveavd.
St. Dominikus kirke
Lunden Kloster
St. Elisabethsøstrenes
Pleiehjem	} Oslo
Sta. Katarinahjemmet
St. Franciskus Kirke
St. Franciskus Hosp.
St. Pauls Kirke
Vår Frue Kirke
Marias Minde
St. Franciskusøstrenes
Moderhus
Øyenklinikken	} Arendal
St. Josephs Hosp., Drammen
St. Torfinns Klinik, Hamar
St. Elisabeth Inst.
St. Mikael's Kirke
St. Mikael's Prestegård	} Hammerfest
St. Theresia Hosp.
St. Franciskus Hosp.
St. Magnus Kirke
St. Magnus presteg.
St. Elisabeth Hosp.
Vår Frue Kirke
Bispegården	} Hønefoss
St. Olavs Kirke,
Bispegården	} Lillestrøm
St. Olavs kirke
St. Olavs Prestegård
St. Olavs Klinik	} Tromsø
St. Olavs Kirke,
Bispegården	} Trondheim
St. Olavs kirke
St. Olavs Prestegård
St. Olavs Klinik	} Tønsberg

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

RØDE KORS-JUBILEET

I forbindelse med Norges Røde Kors 100 års jubileum, la formannen i Kongsberg Røde Kors ned blomster på fru Eva Dithmer Vanbergs grav. Fru Vanberg, i mange år redaktør av «St. Olav», var en av stifterne av Kongsberg Røde Kors.

HALV TOLV-MESSE. I OSLO

Sogneprest Messel i St. Olav har satt i verk et nytt tiltak som vi tror er riktig og nødvendig: Hver fredag klokken halv tolv om formiddagen leses en messe i kirken. Her i bladet forsøkte vi for noen måneder siden å peke på nettopp dette med messetiden som etter vår mening på hverdagene er «ute av takt» med legfolks daglige rytme, de nye avstandene osv.

Som kjent har Oslo andre sognekirke, St. Hallvard med hell allerede lenge hatt en halv ti-messe om onsdagene.

Kort sagt: Vi er ikke lenger låst fast til en åtte-messe som svært få kan nå.

TROSFRIHET

(Forts. fra s. 299)

Derfor mener jeg at erklæringen enda sterkere burde fremheve betydningen av dette *frihetens livsmønster*. I mange land er religionsfriheten anerkjent av grunnloven og allikevel lite respektert i praksis. Borgernes juridiske likhet krenkes av religiøse grunner, ikke åpenlyst, men under falske påskudd.

Derfor tror jeg det ville være ønskelig om man forbedret erklæringens tekst på s. 10 (lin. 21) ved å tilføye ordene: «åpent eller under falsk dekke», så teksten kommer til å lyde: «Der må sørges for at borgernes likhet for loven aldri blir krenket av religiøse grunner, åpent eller under falsk dekke.»

Den katolske kirke, som ofte er utsatt for slik uærlighet, kan ikke effektivt sette seg til motverge medmindre den selv oppriktig trer frem som forsvarer av et slikt frihetens livsmønster.

Erfaringen viser at mange ikke-katolikker med et oppriktig hjerte ønsker å bli bedre kjent med oss. Men deres berettigede krav til oss er at vi katolikker selv viser en fast vilje til å avholde oss fra å utøve tvang, og innrømmer andre retten til fritt å søke sannheten uten noen myndighets innblanding. Uten en slik gjensidig imøtekommenhet vil ingen virkelig dialog kunne finne sted.

Det er ikke tvil om at konsilets store flertall støtter opp om religionsfriheten og at teksten derfor vil bli vedtatt uten innskrenkninger, især da det avsnitt (paragraf 2) som sammenfatter erklæringen i noen få setninger med adresse til den moderne verden. Men dette er ikke nok: erklæringen bør ikke møte en slik motstand i denne forsamling at det kunne tydes som tegn på lunkenhet i en sak som er av så stor rekkevidde for anerkjennelsen av menneskeverdet.

Prinsippene skulle nu være klare, og de nødvendige distinksjoner er blitt foretatt. Både kirkens og konsilets ære krever en enstemmig oppslutning om religionsfriheten slik som den nu er blitt formulert. Ellers vil den katolske kirke vel neppe bli betraktet som en fullverdig partner i en dialog med andre kirkesamfunn.

Vi har selvsagt anledning til å fremme endringsforslag for å gjøre erklæringen mer tilfredsstillende, slik at Sekretariatet for Kristen Enhet kommer frem til en klarere formulering av de prinsipper som allerede er fremsatt: teksten kan sannsynligvis ennu forbedres.

Men la oss ikke motsette oss den rett som den menneskelige person og kirkesamfunnene har til frihet i religiøse spørsmål: tiden er inne til å trekke den fulle konsekvens av kirkens lære om at troens tilslutning er en fri tilslutning.

HØNEFOSS	
 CHR. LARSEN	
A. HENRIKSEN Godt utvalg i kolonial Tlf. 695	TH. GRANUM Skotøyforretning Tlf. 219 HØNEFOSS Tlf. 219
DRAMMEN	
GUSTAV THIELEMANN Pølse- og hermetikfabrikk Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN	
 TYRILYS ^{A/S} TYRI FABRIKKER Drammen Har også landets eneste bivokspresseri	
ALF HELGESEN Elektrisk forretning Tlf. 185 — 430	
Mineralvann og øl A/S HØNEFOSS BRYGGERI Agenter for Nora Fabrikker A/S Farris A/S Frydenlunds Bryggeri A/S Ringnes Bryggeri A/S Schous Bryggeri	
DRAMMEN	
GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen	

LESERNE SKRIVER

Religionsfrihet?

Herr redaktør.

I en tid preget av megen oppriktig vilje til forståelse og økumenisk samarbeid er det riktig at vi også på katolsk hold her i Norge ikke i utrengsmål fremkommer med beklagelse over manglende toleranse og religionsfrihet. Dette burde imidlertid ikke få oss til å gå til den motsatte ytterlighet. I dette blads nr. 18 leser man på side 290 i teksten under bildet av de to nordiske biskoper: « — den (den katolske kirke) har etterhvert fått full religionsfrihet — — ». Dette er ikke i overensstemmelse med de faktiske forhold. Det hersker ikke full religionsfrihet i Norge. Dette er overhodet ikke mulig i et land med statskirkeordning. Full religionsfrihet er bare

der mulig hvor alle religiøse samfunn nyter lovens beskyttelse på helt like fot, som f. eks. i USA. Der er religionen som sådan fullstendig adskilt fra staten. De forskjellige samfunn må finne grunnlaget for sin eksistens i sin lære og forkynnelse og fra enkeltmenneskers frivillige tilslutning til hvert enkelt religiøst samfunn. At religionen nettopp av denne grunn står meget sterkt i den amerikanske folkebevissthet er et faktum.

Det er på to punkter at religionsfriheten i særlig grad er ufullstendig her i Norge. Det gjelder skolen. Og det gjelder det rent økonomiske.

Alle offentlige norske skoler er også lutherske konfesjonsskoler. Derav følger at dissenteres barn enten må følge undervisningen i religion på en sterkt luthersk konfesjonelt tilrettelagt måte. En gjennomgåelse av samtlige lærebøker i religion i våre skoler viser at særlig den katolske tro og den katolske kirke settes under mistenkeliggjøring. Barn av dissenterer kan riktignok fritas fra å være

med i religionstimene. Dette er en psykologisk belastning som lett skaper mindreverdighetsfølelser. Det er en kjent sak at katolske barn ofte lider under dette, særlig når læreren, som ofte er tilfellet, i klassen fremsetter de tradisjonelle betraktninger omkring reformasjonen. Før våre skolebøker er revidert og ethvert kristent samfunn blir omtalt ut fra faktisk rådende forhold i nutiden, har den katolske kirke all grunn til å hevde at på et meget vesentlig punkt opplæres alle norske barn i selve den offentlige skole til å ha fordommer og motvilje mot et bestemt kristent samfunn, nemlig den katolske kirke.

Økonomisk er *ett* bestemt samfunn

KRISTIANSAND S.		
 <p>ALT I SKILT Elektro-teknikk Industri — Militær Skip — Sykehus Reklame — Varemesse</p> <p>Gravør Trygve Køhn Kristiansand S.</p>	<p>IVAR FØRELAND BAKERI - KONDITORI Tlf. 21 732 - 24 335</p>	<p>KRISTIANSAND S.</p> <p>SIGURD SØRENSEN Begravelsesbyrå Holbergsgt. 15 — Tlf. 22 153 — 25 717 Egen likbil for transport</p>
	<p>AGDER MEIERI Kristiansand S.</p>	<p>AGDER SAMSLAKTERI Tlf. 21 300 - 22 033 Kristiansand S.</p>
<p>KRISTIAN FRIVOLD Kjøtt & Pølsevarer Tlf. 22 175 — Kristiansand S.</p>	<p>DET LIGGER I NAVNET TAPET FÅR DE HOS</p> <p>TAPET OG KUNST Tollbodgt. 15 a - Tlf. 23 930</p>	
<p>CHRISTIANSANDS BRYGGERI</p>		
<p><i>G. M. Haugland</i> BOKHANDEL PAPIRHANDEL Kontormaskiner — Fyllepennservice Tlf. 22 108 — 24 109</p>	<p>OSKAR PEDERSEN % Kolonial engros Spesialfirma for leveranser til restauranter, hoteller, sykehus etc. Sentralbord 29 516</p>	
<p>SJØLYST ENGROS KRISTIANSAND S. Telefon 29 555</p>	<p><i>W. Nørgaard Jensen</i> FRUKT- OG GRØNNSAKFORRETNING</p>	

særbegunstiget. Etter norsk grunnlov «forblir den evangelisk-lutherske religion statsens religion». I lovgivningen forutsettes at enhver borger i samfunnet er medlem av statskirken, såsant han ikke har tilkjennegett at han tilhører et annet samfunn. Dette medfører at alle «kirkefremmede» — et meget stort antall av borgere — ja, selv humanetikere og agnostikere, automatisk regnes som medlem av den lutherske statskirke. *Alle* borgere yter gjennom statsens skattevesen bidrag til statskirken. Unntatt er bare de såkalte «dissenterne». Men bare når det gjelder kommuneskatten. Statskirkens geistlige er for 95 prosents vedkommende statsembetsmenn med gasje efter de forskjellige klasser i statsens lønnsregulativ.

En kuriositet er det at mens dissenterne kan fritas for kommunal kirkeskatt (det medfører i praksis ofte vanskeligheter) så gis det overhodet ingen fritagelse innen for statsens skatteramme. Dette igjen medfører at såvel enkelte medlemmer av

dissentersamfunn som deres forstandere og prester gjennom statens innkreving av skatter og avgifter må være med på å betale de evangelisk-lutherske geistlige embetsmenns gasjer.

Andre ting kunne nevnes. Men med det ovenstående i vår bevissthet må det vel med full rett kunne sies at det også her i Norge enda er et ganske godt stykke igjen på veien frem mot *full* religionsfrihet. Hva vi som katolikker nyter i Norge er utelukkende å bli *tålt*. Stort sett kan det sies at den katolske kirke i Norge nyter en i visse kretser velvillig, men i sin alminnelighet fordomsfylt, toleranse. Har man ikke denne sannhet i bevisstheten er det bare drøm-

merier å tale om økumenikk her i vårt land.

H. Kielland Bergwitz.

SAMKVEM MED NORDEN

* Biskopen av Osnabrück i Nord-Tyskland, dr. Hermann ber i et brev til de troende i bispedømmet om hjelp til den katolske kirke i Skandinavia. Etter å ha minnet om den vellykte nordiske Katholikentag i Hamburg i sommer, sier biskopen at samhørigheten med Norden stadig må styrkes, båndene som er knyttet med menigheter i Norge, Sverige og Danmark må gjøres sterkere.

ARENDAL
AAGE BREKKE Arendal Ur og optikk Telefon 22 595
S. JONSSON A/S Kolonial Tif. 21 394 - 21 397
INGEMANN ELLINGSEN Manufakturforretning Tif. 21 470
ARENDALS FISKEMATKJØKKEN Tif. 21 843
 Radionette De kjøper trygt hos <i>elling JØRKJEN</i>
OLAV BEISLAND (Ingv. Jenssens Efff.) Kirkegaten Kolonialforretning Telefon 1280 - 2831 - 2713

ARENDAL	
KARL HOLM Slakter og pølsemakerforretning Tif. 21 134	HUGO A. JOHNSON Murmester & Entreprenør
SHELL — ARENDAL TELEFONER: Kontor 22 013 Anlegget 21 848	OLAV SLAATTENE Blomsterforretning. Begravelsesbyrå Tif. 21 958 Havstad, Arendal
Glassmester W. SJØEN Tif. 2862	
JOHAN L. DAHLBERG Blikkenslager Tif. 23 599	GJERULDSSENS BOKHANDEL Kirkegaten Tif. 21 762 Alt i bøker og papir
MØRLAND-SKO Tif. 22 802 Selvvalgsforretning	HELENE JACOBSEN Garn, Trikotasje og Babyutstyr Havnegaten - Tif. 2149 - Arendal
ARENDALS BRYGGERI og MINERALVANDFABRIK A/S	ADEL ELLEFSEN Aut. Installasjonsforretning Tif. 21 756 - Arendal - Tif. 22 460
RASMUS TALLAKSEN A/S Konfeksjon - Manufaktur Telefon 21 068	GJØRVENS AUTO ARENDAL

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

Varme- og sanitæranlegg

OSLO

E. M. JACOBSEN

Bakeri & Conditori

Akersgt. 67

*Våre annonsører
er gode firmaer!*

SØREN HANSEN Kolonialforretning

Langes gt. 6 - Oslo
Telefon 20 37 24

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 43 22 36

Privat 55 77 87 - 69 43 72

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo

Telefon 33 18 34 - 33 32 37

**Til daglig
nytte
og glede**

Omslag til
TELEFONKATALOGEN
i florentinsk
lærplastikk med
dekorative preg.

Ensfarget kr. 15,—

Flerfarget kr. 18,—

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo

Sentralbord 41 77 30

WISBECH
ARTIFISIELL
MAJORSTUA - OSLO
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente

«NOCO» margarin

HØYESTERETTSADVOKAT

GEORG LOUS

DRAMMENSVN. 4 - OSLO

Galligani

STORTINGSGT. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO